

de molen

1

nieuwsbrief najaar 2015 | molenstichting limburg

redactie

Clemens Dresselaars | Ton Henrar
Helma Michels | John Ubachs
Marianne van der Elsen, eindredactie

correspondent in dit nummer

Frans Verstappen | Vincent van den Berg

fotografie

Pieter Weerts | Frans Verstappen
Wim Bongaerts | Jacques Ritz
Martin Hubers

ontwerp & opmaak

paul smeets bno
bureau voor grafische ontwerp | banholt

molenstichting limburg

kapellerlaan 36
6041 JC roermond
postbus 203
6040 AE roermond
0475 399 299
info@limburgsemolens.nl
www.limburgsemolens.nl

Voor u het tweede digitale nummer van 'de Molen'. Ondertussen staat de Limburgse Molendag voor de deur. Kijk op de website www.limburgsemolens.nl voor de molenactiviteiten en laat u verrassen!

molenpenning voor mulder frans verstappen

Op donderdag 10 september is de molenpenning van Molenstichting Limburg uitgereikt aan Frans Verstappen, molenaar van de St. Antoniusmolen te Heythuysen en molenaar op de Auroramolen in Baexem. Na een vergadering in het molenhuisje van Baexem, waarin Frans was geïnstalleerd als adviseur van de Molenstichting Limburg, ontving hij deze penning uit handen van Kees van Rooij, voorzitter van Molenstichting Limburg, in het bijzijn van het bestuur en adviseurs en een groot aantal mulders en molengidsen van zowel de molens van Heythuysen als van Baexem. Frans werd totaal verrast op zijn molen. Deze molenpenning is een blijk van waardering voor zijn 40-jarig mulderschap en zijn activiteiten op molengebied; voor het houden van lezingen, het veelvuldig geven van interviews voor kranten, radio en tv, begeleiden van schoolklassen, het sterk maken voor de opleiding van meer molengidsen en het schrijven van maandelijks artikelen voor de nationale molenvakbladen. Kortom, een ware ambassadeur voor de Limburgse molens. Ongeveer 30 mulders, molengidsen, bestuurs-

leden en betrokkenen waren bij de uitreiking aanwezig en hebben Frans gefeliciteerd met deze prachtige penning. Iedereen was unaniem van mening dat Frans deze penning van harte heeft verdiend.

Helma Michels

molenstichting limburg heeft adviseurs

Afgelopen jaar heeft Molenstichting Limburg haar meerjarenbeleid aangepast en wil met het nieuwe beleid nog dichter bij de molenaars, moleneigenaren en betrokkenen van de molens in Limburg komen te staan.

De Molenstichting Limburg heeft daarom een nieuwe manier van werken gekozen. Naast het bestuur wordt er gewerkt met adviseurs.

Er is als volgt gestart:

Zowel de technische commissie als de PR commissie gaat met adviseurs werken. De adviseurs komen verspreid uit Limburg, daarnaast zullen de adviseurs van de technische commissie ieder hun eigen werkgebied hebben.

Het bestuur is momenteel als volgt samengesteld, nog niet alle taken zijn herverdeeld:

Voorzitter

Kees van Rooij

Penningmeester

Ton Henrar

Secretaris vacant

Voorzitter technische commissie

Jo van Herten

Voorzitter PR, educatie en publicatie commissie

Helma Michels

John Ubachs is al vele jaren bestuurslid en Twan Houtappels en Ton Verstraelen zijn recentelijk toegetreden tot het bestuur.

Adviseurs technische commissie

Voor de regio Noord-Limburg

Jo van Herten | 077 351 21 97

jovanherten@planet.nl

Joep Derckx | 077 474 13 90

mr.j.derckx@planet.nl

Voor de regio Midden-Limburg

Frans Verstappen | 0475 45 23 97

fransverstappen@zonnet.nl

Tjeu Tubeel | 06 52 12 35 35

fam.tubee@kpnmail.nl

Voor de regio Zuid-Limburg

Jo Meessen | 043 361 47 21

jo.meessen@gmail.com

Emmanuel Laugs | 06 42 72 03 99

info@laugs.com

De adviseurs zullen gevraagd en ongevraagd adviezen kunnen geven. Wend je als moleneigenaar, molenaar tot één van nevenstaande personen.

Adviseurs PR, educatie en publicatie

Clemens Dresselaars

Archief Limburgse molens

Wim Bongaerts

Inhoudelijke en beleidsmatige ondersteuning vanuit het Huis voor de Kunsten Limburg wordt uitgevoerd door

Marianne van der Elsen en Theo Oberndorff.

Met dit nieuwe beleid en kortere lijnen wil de Molenstichting Limburg nog dichterbij de moleneigenaren, molenaars en betrokkenen komen te staan. Molenstichting Limburg wil graag iets voor u betekenen in de ruimste zin van het woord.

limburgse molendag 2015

Gratis activiteiten in meer dan 50 molens op zondag 4 oktober 2015

De herfst is begonnen! Dat betekent dat er weer genoeg wind en water in aantocht is om de molens in Limburg te laten draaien. Kom het met eigen ogen aanschouwen tijdens de Limburgse Molendag op zondag 4 oktober van 11.00 tot 16.00 uur. Meer dan 50 molens in Limburg zijn die dag gratis te bezoeken.

Trotse mulders vertellen u graag alles over het bijzondere stukje Limburgs erfgoed dat zij in stand houden. Wind en water alleen is immers niet genoeg om de molens te laten draaien.

Ontdek van binnen hoe een molen werkt, bekijk hoe graan wordt gemalen en proef van diverse lekkernijen. Ook zijn er tentoonstellingen, bijzondere demonstraties en muzikale optredens in en rond de molens.

Op www.hklimburg.nl/molenstichting en op www.limburgsemolens.nl vindt u het uitgebreide programma en de deelnemende molens. De Molenstichting Limburg, het Gilde van Vrijwillige Molenaars afdeling Limburg en alle mulders heten u van harte welkom!

Niet alleen windmolens, ook watermolens en de waterkrachtcentrale van Nederweert zijn tijdens de Limburgse Molendag opengesteld. Overall geven mulders en gidsen uitleg over

de werking en geschiedenis van hun molen. Er is in iedere regio en voor iedere leeftijd wat wils. Een van de bijzondere activiteiten dit jaar is de feestelijke openstelling van de Schouwsmolen in Ittervoort. Na een ingrijpende restauratie wordt deze op 4 oktober in gebruik genomen. De opbrengst van koffie en molenkoekjes is voor Syrische vluchtelingen. In het Leudal museum presenteert stadsdichter Frits Criens voorafgaand aan de verschillende molenfestiviteiten zijn molengedichtenbundel op vrijdagmiddag 2 oktober. In Molen Nooit Gedacht in Merselo kunt u genieten van de bijzondere akoestiek bij optredens van diverse 'koren op de molen'.

U kunt er ook een culinaire dag van maken, want in diverse molens worden streekproducten gemaakt en verkocht. In Valkenburg worden bijvoorbeeld bij de Oude Molen spelt-pannenkoeken en -broden gebakken en bij de Schaloensmolen worden vlaaien gebakken in de traditionele houtoven en er zijn immers actief. In de maalvaardige molen van Arcen is graanbranderij De IJsvogel gevestigd. Om 14 uur vindt de overhandiging plaats van de eerste fles IJsvogelwhiskey aan gedeputeerde Ger Koopmans en bij molen De Windlust in Nederweert kunt u walnoten inleveren om er walnotenolie van te laten maken. Genoeg te doen dus!

info www.limburgsemolens.nl
molenstichting limburg
gilde van vrijwillige
molenaars afdeling limburg

**limburgse
molendag**
eerste zondag
van oktober
van 11 tot 16 uur

limburgs molennieuws

Spaubeek-

Sint Jansmolen komt tevoorschijn

Het terrein op en rond de Sint Jansmolen in Spaubeek is flink uitgedund.

Bewoners van het asielzoekerscentrum (azc) in Sweikhuizen en leden van de tennisvereniging GTR hielpen mee de coniferen, berken, bosschages in de directe omgeving van de 14e eeuwse banmolen uit te dunnen. En ook het eigen terrein waarop de molen staat is flink opgeschoond. Doel van dat alles is de molen weer zichtbaar te maken voor de omgeving en in het bijzonder voor de vele wandelaars en fietsers die bij het nabijgelegen Corio Glanatracé van de Geleenbeek passeren. Waterschap Roer en Overmaas, de gemeenten langs de Geleenbeek en Natuurmonumenten bundelen de krachten om grote delen van de Geleenbeek opnieuw en beekdalbreed in te richten.

Doelen zijn waterkwaliteit, veiligheid, natuurontwikkeling (ook van door Europa aangevozen Natura 2000 gebieden), hermeandering van de beek, herstel beeklandschap en toegankelijkheid voor bezoekers. Delen van de Geleenbeek worden opnieuw ingericht.

De beek en zijbeken gaan slingeren, een natuurlijker beeklandschap wordt ingericht en door paden en routes kunnen grazers, bezoekers en fietsers meer mooie delen bezoeken. 'Door het groen ligt het zo verscholen, dat menigeen er langs is, terwijl die niet door heeft dat hier een juweeltje ligt', zegt Evelien Busio van de Sint Jansmolen aan de rand van Spaubeek. Een jaar geleden al maakte zij samen met de stichting IKL een plan.

Op diverse plaatsen worden nieuwe hoogstambomen - ringelotten - geplaatst. In de directe omgeving staan op Schinnens grondgebied meer van die pruimenbomen. Het terrein van de molen zelf krijgt een meer parkachtige uitstraling. De provincie neemt de helft van het 40.000 euro kostende plan voor haar rekening, het waterschap steunt in natura, de gemeente Schinnen betaalt 5000 euro subsidie.

Gemeente Beek investeerde al in het upgraden van de parkeerplaats, het verbeteren van de waterhuishouding achter Sint Jansgeleen en het verbeteren van de openbare verlichting.

**Haelen –
presentatie molengedichtenbundel in
gemeente Leudal**

Een van de vele parels van de gemeente Leudal zijn een groot aantal fraaie molens. Deze wind- en watermolens inspireerden stadsdichter Frits Criens tot een reeks van veertien sonnetten. Beeldend kunstenaar Jos Jeukendrup maakte bij elk molensonnnet een kleurrijke aquarel. Sonnetten en aquarellen zijn nu gebundeld in een boekwerk getiteld 'Leven van water en wind'. De bundeling kon onder auspiciën van de Molenstichting Leudal worden gerealiseerd dankzij ruimhartige bijdragen van het Huis voor de Kunsten Limburg, gemeente Leudal, culturele fondsen en ondernemers. Op vrijdag 2 oktober 2015 vindt om 16.00 uur de presentatie van de bundel plaats in de panoramazaal van Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58 in Haelen. 'Leven van water en wind' wordt tijdens de Limburgse molendag bij diverse molens te koop worden aangeboden voor 10 euro.

**Haelen –
in gebruikname Sint Elisabethmolen**

In het kader van het project duurzaam Leudal liet de gemeente Leudal een aantal jaren geleden een onderzoek instellen naar mogelijkheden om energie op te wekken met waterkracht. De Grathemermolen en de Sint Elisabethmolen waren hiervoor het meest geschikt. Door het grote verval, voldoende aanvoer van water, behoud van erfgoed en natuurwaarde viel de

keuze op de voormalige Sint Elisabethmolen in Haelen. Mede door de ligging van de molen naast het Leudalmuseum en het Sint Elisabeth's hof een educatieve en recreatieve trekpleister in het natuurgebied Leudal. Op 12 juni jl. werd het complex door wethouder Walraven van de gemeente Leudal en Frien Scheres, jongste zoon van de laatste molenaar, officieel in gebruik genomen. De molen kent een bewogen geschiedenis. In het bezit van het klooster Sint Elisabeth werd de houten watermolen in 1840 vervangen door een stenen gebouw. In 1844 getroffen door brand en opnieuw uitgebreid met woonhuis en boerderij. Kort voor de bevrijding van Midden-Limburg werd de brug over de Leubeek in november 1944 door de Duitsers aan de molenzijde opgeblazen. De molen werd niet meer hersteld en het stuwrecht werd in 1958 verkocht aan het Waterschap. Eind 2014 is men begonnen met de werkzaamheden voor de renovatie en de installatie van een waterkrachtcentrale. De eigenaren van de molen, de gemeente Leudal, het Waterschap Peel en Maasvallei en Staatsbosbeheer hebben de molen overgedragen aan de nieuwe Stichting Sint Elisabethhof. Er is een geheel nieuw sluiswerk gebouwd en een nieuw houten schoepenrad, door molenaar Beijck, gekoppeld aan een generator die elektriciteit opwekt. Een overkapping is aangebracht om de molen en de installatie te beschermen tegen weersinvloeden. De turbine zal ongeveer 53.000 kWh elektriciteit opwekken, voldoende voor 15 huishoudens. De opbrengst zal worden gebruikt voor het beheer en behoud van de molen en het organiseren van educatieve projecten.

Stevensweert - restaurant Hompesche molen

De uit 1772 stammende Hompesche Molen in Stevensweert is vorig jaar door Maasgrind bv. overgedragen aan de stichting Natuurmonumenten. De markante graanmolen op het 'Eiland in de Maas' wordt in oude glorie hersteld en ook de directe omgeving van de molen wordt verder heringericht. Met 37 meter is de Hompesche Molen de hoogste molen van Limburg. De molen telt in totaal zes verdiepingen; een souterrain met daarboven vijf molenzolders. Het interieur (de maalinrichting) en het exterieur (het voegwerk, de omloop, de wiken) werden dit jaar ingrijpend gerestaureerd.

Thull - brasserie in voormalige Muldermolen

Ingeklemd tussen de heuvels bij het gehucht Thull – gemeente Schinnen en de Muldersplas ligt de Muldermolen. De voormalige watermolen, voorheen ook Boerenbond, wordt bin-

nenkort een brasserie en gaat deel uitmaken van het project Corio Glana. De omgeving van de Geleenbeek krijgt hier de bestemming van natuurgebied. Precies in het midden ligt de Muldermolen, waar recreanten in de toekomst meer dan welkom zijn.

veiligheidsinventarisatie is een soort zelfonderzoek

Veiligheid in en rond de molen. Het is de laatste jaren een gevoelig maar gelukkig toenemend ook een veelbesproken thema in molenkringen. Ook binnen Molenstichting Weerterland die in opdracht van de gemeente Weert vier korenmolens beheert. De Weerter molenstichting heeft vorig jaar de koe bij de horens gepakt en is gestart met de RI en E, de Risico Inventarisatie en Evaluatie zoals die door Vereniging De Hollandsche Molen wordt gehanteerd en geadviseerd.

'We zijn reuze blij dat we deze stap gezet hebben', zegt voorzitter Van den Berg van de Weerter molenstichting. 'Vooral de inventarisatie van de veiligheidsrisico's per molen heeft de ogen bij ons toch extra geopend. Want je wordt, als je altijd met je molen bezig bent, toch ook wat bedrijfsblind. Door nu eens heel kritisch op deze manier naar de veiligheid op je molens te kijken, ontdek je zaken waarvan je nu verzucht: Gelukkig dat er nooit iets is gebeurd. Maar dat is dan meer geluk dan wijsheid geweest. Je kunt het RI en E dus als een soort zelfonderzoek zien.'

Binnen de Weerter molenstichting werd eind 2013 een projectgroep samengesteld die de veiligheid op de vier gemeentelijke molens moest inventariseren. In de projectgroep zaten twee vrijwillige molenaars die, door hun dagelijkse werkkning, extra affiniteit met veiligheid hebben. Verder maakten een veiligheidsexpert uit het bedrijfsleven en een molenbouwer deel van de vaste werkgroep uit. Per molen waren ook de vrijwillige molenaars nauw bij de inventarisatie betrokken. 'Vooral het krijgen van draagvlak voor een actief veiligheidsbeleid vonden we als projectgroep belangrijk. Daarbij zijn de molenaars, als kapiteins op het schip, onmisbaar. Molenaars zijn dus in het totale RI en E proces de koningsspel waar alles om

draait', zegt Paul Horstman die de werkzaamheden van de projectgroep coördineerde. De groep ging voortvarend aan de slag. Samen met de molenaars werden de vier door de Weerter molenstichting beheerde molens en de alledaagse praktijk van het draaien en malen met die molens onder het vergrootglas gelegd. Al vlug sloten ook twee particuliere moleneigenaren bij het proces aan en vroegen om ook hun molen aan de RI en E inventarisatie te onderwerpen. Daarbij werd de RI en E map van De Hollandsche Molen als leidraad gebruikt. Uiteindelijk resulteerde de fase van inventariseren in een lijst van 49 potentiële of reële veiligheidsrisico op de vier gemeentelijke molens. Risico's variërend van het ontbreken van een hekwerk rond een trapgat tot het niet kunnen blokkeren van de vang. De projectgroep verbond vervolgens aan ieder geconstateerd risico's een categorie: laag, midden of hoog. Ook gaf zij aan hoe ze vond dat op die risico's maatregelen getroffen moesten worden. Ieder risico en de voorgestelde maatregelen ter verbetering van de veiligheid werden vervolgens met de molenaars en in het bestuur van de molenstichting geanalyseerd en besproken. Voor de projectgroep en voor het bestuur van de molenstichting was uitgangspunt dat organisatorische maatregelen altijd de voorkeur verdienen. 'Als de uitkomst van een veiligheidsbeleid is dat je je molen ongeveer van de

invaart tot in de kap moet gaan aanpassen en verbouwen om iedere kans op een ongeluk weg te nemen, schiet je ook aan je doel voorbij', vindt Horstman.

De aanpassingen aan de molen werden ook met de eigenaar van de molens, de gemeente Weert, besproken. 'Wat we onmiddellijk als molenstichting organisatorisch kunnen aanpakken door meer specifieke werkafspraken met de molenaars en de molengidsen te maken, doen we direct. Ook kleinere aanpassingen en voorzieningen die weinig geld kosten, zoals een extra lat aanbrengen op een luik of een losstaande schuifladder met een haak borgen, voeren onze klussers direct uit. Voor enkele grotere aanpassingen hebben we echter eerst toestemming van de gemeente Weert en geld van de gemeente nodig. Dan moet je denken aan aanpassingen zoals het aanbrengen van schuifluiken in de opening van het trappengat in de kap van de molens of het afzetten van de openingen in de vloeren', aldus Van den Berg. 'En we gaan bekijken of we het camerasysteem in onze molens kunnen optimaliseren. Want boven de steenzolders laten we in principe voortaan geen bezoekers meer toe. Simpelweg omdat het risico van een ongeluk met alle omgende delen of op de steile smalle trappen te groot is.'

Vincent van den Berg

de uitgave van de molen wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de volgende bedrijven en instellingen:

adriaens molenbouw weert bv | weert
beijk molenmakers houtrestaurateurs | afferden
molensteenmakerij hans titulaer | plasmolen
bureau paul smeets bno – grafisch ontwerp | banholt
huis voor de kunsten limburg | roermond
provincie limburg | maastricht

regelrad vraag en aanbod van molenzaken

In deze rubriek kan eenieder oproepen plaatsen van molenonderdelen tot molenboeken. U kunt deze sturen per post: redactie de Molen, postbus 203, 6040 AE Roermond of per e-mail: info@limburgsemolens.nl

VRAAG

De molenaar van Molen Roex in Gulpen is op zoek naar een Meelbuil. Wie heeft er nog een in de aanbieding? Graag een bericht naar info@molenroex.nl of 06-45 63 46 26 Edmond Roex.

VRAAG

Enthousiaste molencorrespondenten Wij zoeken enthousiaste molencorrespondenten. Wilt u vanaf uw locatie af en toe iets schrijven over uw molen, laat het ons dan weten! Dan kunnen we in de volgende nieuwsbrief nog veel meer activiteiten aan bod laten komen. Neem contact op met de redactie 0475 39 92 99 of stuur uw reactie per e-mail naar info@limburgsemolens.nl

AANBOD

Het Limburgse molenarchief en molenpublicaties Bij vele molen geïnteresseerden is het

onbekend dat de Molenstichting Limburg in de loop der jaren een aanzienlijk archief heeft opgebouwd over Limburgse Molens. Overweegt u een herdenkingsboekje of een molenfolder te maken, raadpleeg dan eens het archief van de Molenstichting Limburg. U kunt op werkdagen na afspraak terecht via 0475 39 92 99 .

Het molenarchief bevindt zich in het Huis voor de Kunsten Limburg, gelegen aan de Kapellerlaan 36 te Roermond.

Sinds de oprichting van de Molenstichting Limburg in 1971 zijn er diverse publicaties verschenen. Veel van deze publicaties zijn helaas uitverkocht, maar nog wel te raadplegen in het archief.

Van enkele publicaties zijn er nog voldoende exemplaren voorradig. Meer weten: 0475 39 92 99 of info@limburgsemolens.nl

8

donateur worden?

U ontvangt dan gratis de ontdekkingstocht naar Limburgse molens 'Bakens van Energie', een gezamenlijke uitgave van de Molenstichting Limburg en het Limburgs Landschap. Deze brochure bevat een boekje met fraaie foto's van Limburgse molens, aantrekkelijke luxe prentbriefkaarten en een drietal gevarieerde Limburgse molenroutes.

Dit alles bij een minimumdonatie van 15 euro per jaar!
U kunt uw gift over maken op banknummer NL56INGB0002453500 t.n.v. molenstichting limburg.

Alvast dank!

HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG

MOLENSTICHTING LIMBURG provincie limburg

